

2/8-153/1054

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

21 inci Dönemde verilmiş olan 2/992 Esas Numaralı “Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) Dahilindeki İllerde İstihdam Yaratılması ve Yatırımların Teşvik Edilmesi Hakkında Kanun Teklifi”ni İttüzüğün 77inci maddesi uyarınca yeniliyorum.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

T. B. M. M. BAŞKANLIĞI	
Tali Kom.	
Esas Kom.	Plan ve Bütçe
Tarih	16.12.2002-2/8
K. Md.	K.D.Bşk.
BAŞKAN	

Yahya AKMAN
Şanlıurfa Milletvekili

Tarih : 11-6-2002

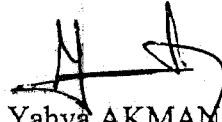
Sayı : 1485

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) Dahilindeki İllerde İstihdam Yaratılması ve Yatırımların Teşvik Edilmesi Hakkında Kanun ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Yahya AKMAN
Şanlıurfa Milletvekili

T. D. M. M. BAŞKANLIĞI	
Tali Kom.	
Ers. Kom.	Plan ve Bütçe
Tarih	20.6.2002-2/992
E. M. M.	K.D.Bşk. [Signature]
Ş. M. M.	[Signature]

GEREKÇE

GAP, Güneydoğu Anadolu Bölgesi halkının gelir düzeyi ve hayat standardını yükselterek, bu bölge ile diğer bölgeler arasındaki gelişmişlik farkını ortadan kaldırmak, kırsal alandaki verimliliği ve istihdam imkanlarını artırarak, sosyal istikrar, ekonomik büyüme gibi milli kalkınma hedeflerine katkıda bulunmayı temel olarak hedeflemektedir. Proje alanı Fırat ve Dicle Havzaları ile yukarı Mezopotamya ovalarında yer alan 9 ili kapsamaktadır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak illerinin kapsadığı alan "GAP Bölgesi" olarak tanımlanmaktadır. Güneyde Suriye, güneydoğuda Irak'la sınırı bulunan bu bölgenin yüzölçümü 75358 kilometrekare olup ülkemizin toplam yüzölçümünün yüzde 9.7'sini oluşturmaktadır. Türkiye'de sulanabilir 8.5 milyon hektar arazinin yüzde 20'si, Aşağı Fırat ve Dicle Havzaları'ndaki geniş ovalardan oluşan GAP Bölgesi'nde yer almaktadır. Kalkınmada adalet, katılımcılık, çevre korunması, istihdam, mekansal planlama ve altyapı geliştirilmesi GAP'ın temel stratejileridir.

GAP'ın meydana getireceği yüksek tarım ve sanayi potansiyeli Bölgede gelir düzeyini 5 kat arttıracak, 2005 yılında 9 milyonu aşması beklenen Bölge nüfusunun yaklaşık 3.5 milyonuna iş imkanı yaratacaktır. GAP Master Planı'nda yer alan temel kalkınma senaryosu, bölgenin tarıma dayalı sanayi merkezi haline getirilmesidir.

GAP Master Planı Bölgenin "Tarıma Dayalı İhracat Merkezi" olmasını öngörmektedir. Bu doğrultuda sınai gelişmenin sağlanması için gerçekleştirilecek yatırımlarla, ortaya çıkacak potansiyelin , sanayi ve hizmet sektöründe etkin bir şekilde değerlendirilmesi ve özel sektör yatırımlarının yanı sıra GAP kapsamında özel sektörün katkısının sağlanmasına yönelik projeler uygulanmaktadır.

Proje bölgesi ile Türkiye'nin daha gelişmiş bölgeleri arasındaki gelişmişlik farkını ortadan kaldırmayı amaçlayan GAP'ın başarısı, büyük ölçüde uygulandığı alandaki halkın projeye katılım ve desteğine bağlıdır. Bu katılımın sağlanabilmesi ve en ileri düzeye taşınabilmesi için her türlü desteğin verilmesi bir zorunluluk arz etmektedir. Bölgede ülke ortalamalarının üstünde olan işsizlik oranını azaltmak ve Bölgeden daha önce göç etmiş olanlar başta olmak üzere sermaye sahibi ve nitelikli işgücünün bölgeye gelmesini özendirerek tedbirlerin alınması hem Bölge hem de ülke ekonomisi açısından faydalı olacaktır.

Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin kalkınmasıyla ilgili bütün çalışma ve faaliyetlerin, tüm sosyal ve ekonomik sektörleri içine alacak "geniş kapsamlı bir bölgesel planlama yaklaşımı" içinde, kalkınmanın amaç, hedef ve stratejileriyle uyumlu bir şekilde yürütülmesi gerekmektedir. Bununla birlikte birinci koşulu, bürokratik engellerin ortadan kaldırılarak bütün yasal kolaylıkların sağlanması bir zorunluluktur.

GAP sadece Türkiye'nin değil Dünyanın önemli projelerinden biridir. Toplam yatırım tutarı yaklaşık 32 milyar dolar olan GAP'a şu ana kadar 14 milyar dolar harcanmıştır ve bu da projenin yüzde 40'ına tekabül eder. Projenin 2010 yılında bitirilmesi öngörüldüğü halde son yıllarda yürütülen projelerin gerekli kaynak aktarılamadığı için istenilen düzeyde yürütülemediği görülmektedir.

GAP Bölgesinde işçi maliyetleri de diğer büyük şehirlere göre daha ucuz olduğu için bu Bölgeye yapılacak yatırımlar Türkiye'yi ihracatta çok daha avantajlı bir konuma getirecektir.

Bölgede atananlar, seçilenler ve müteşebbislerin ortak isteği, yasal düzenlemelerin yapılarak iç ve dış müteşebbisleri Bölgeye çekebilmek, eski yatırımları bir an önce bitirmek, yeni yatırımların yolunu açmayı sağlamaktır.

Teklif ile Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak illerine yatırım yapılması özendirilmekte, vergi teşvikleri sağlanmaktadır.

Kısaca;

- İşverenlerin yanında çalıştırdıkları işçilerin ücretlerinden kesilen vergilerin ödenmesinin belirli bir süre ertelenerek bu süre içinde kendilerince finansman olarak kullanılması,
- Bölgede faaliyette bulunan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerin kazançlarının belirli bir süre vergiye tabi tutulmaması,
- Yatırımlarda vergi, resim ve harç muafiyeti sağlanması,
- Sosyal Sigortalar Kurumu primlerinin işverence ödenecek olan kısmının Hazinece karşılanması,
- Söz konusu yörelerdeki istihdama yönelik yatırımlarda müteşebbislere Hazine arazi ve arsalarının bedelsiz tahsis edilmesi,

Öngörülmektedir. Böylece getirilen teşvikler ve tedbirler ile GAP dahilindeki illerin gelişmesi mümkün olacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1.- Bu madde ile Kanun teklifinin amacı düzenlenmektedir. Teklifin amacı Güneydoğu Anadolu Kapsamındaki illerde vergi teşvikleri uygulamak, yatırımlara bedelsiz kamu arsa ve arazisi temin etmek, işverenlere sosyal sigortalar prim desteği sağlamak suretiyle yatırımları ve istihdam imkanını artırmaktır.

MADDE 2.- Bu madde ile Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamına giren iller belirlenmektedir.

MADDE 3.- Bu maddenin a) bendi ile GAP dahilinde sayılan illerde yeni işe başlayan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin bu illerdeki işyerlerinde fiilen ve sürekli olarak 15 ve daha fazla işçi çalıştırmaları halinde işe başlama tarihinden itibaren 5 vergilendirme döneminde bu işyerlerinden elde ettikleri kazançların, gelir ve kurumlar vergisine tabi tutulmaması sağlanmaktadır.

b) bendi ile yukarıda belirtilen hükümden yararlanan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerine 15 işçiden fazla işçi çalıştırmak kaydıyla istihdama paralel olarak artan oranlarda vergi indirimi sağlanmaktadır. Bu vergi indirimi 2011 yılına kadar uygulanacaktır.

MADDE 5.- Bu madde ile GAP dahilinde sayılan illerde 31.12.2006 tarihine kadar yapılacak teşvik belgeli yatırımlara vergi, resim ve harç muafiyeti getirilmektedir.

MADDE 6.- Bu madde ile GAP dahilinde sayılan illerde istihdamı artırmak amacıyla işverenlere sigorta prim desteği sağlanmaktadır. Yapılan düzenlemeyle bu Kanunun yürürlük tarihinden itibaren yeni işe başlayan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin söz konusu illerdeki işyerlerinde çalıştıracakları işçiler için 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Kanunun 72 ve 73 üncü maddeleri uyarınca prime esas kazançlar üzerinden tahakkuk ettirilecek primlerin işveren hissesinin Hazinece karşılanması öngörülmektedir. Böylece anılan illerde istihdam yaratan mükelleflere istihdam ettikleri işçiler için ödemeleri gereken primin işveren hissesi kadar finansman kaynağı sağlanmış olacaktır. Bu uygulama 31.12.2006 yılına kadar sürecektir.

MADDE 7.- GAP dahilindeki illerde yatırımlara hız vermek ve istihdamı artırmak için Hazineye ait arazi ve arsalardan devri mümkün olan mülkiyetinin en az 15 kişilik istihdam öngören teşvik belgeli yatırımcılara bedelsiz olarak devri öngörülmektedir.

MADDE 8.- 4325 sayılı Kanun yürürlükten kaldırılmaktadır.

MADDE 9.- Yürürlük maddesidir.

MADDE 10.- Yürütme maddesidir.

GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ (GAP) DAHİLİNDEKİ İLLERDE İSTİHDAM YARATILMASI VE YATIRIMLARIN TEŞVİK EDİLMESİ HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

Amaç

Madde 1. - Bu kanunun amacı; Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) dahilindeki illerde vergi teşvikleri uygulamak ve yatırımlara bedelsiz kamu arsa ve arazisi temin etmek suretiyle yatırımları ve istihdam imkanlarını artırmaktır.

Kapsam

Madde 2. - Bu Kanunda geçen Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP) dahilindeki iller; Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak illerini kapsar.

Gelir ve Kurumlar Vergisi İstisnası

Madde 3. - a) Bu Kanunun yürürlük tarihi ile 31.12.2004 tarihi arasında; Güneydoğu Anadolu Projesi dahilindeki illerde yeni işe başlayan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin, bu illerdeki iş yerlerinde fiilen ve sürekli olarak 15 ve daha fazla işçi çalıştırmaları şartıyla, münhasıran bu iş yerlerinden elde ettikleri kazançları işe başlama tarihinden itibaren yatırım dönemi dahil 5 vergilendirme dönemi gelir ve kurumlar vergisinden müstesnadır. Bu kazançlar hakkında; 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 25. Maddesinin ikinci fıkrası ile 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 94. Maddesinin 6 numaralı bendinin (b) alt bendi hükümleri uygulanamaz.

b) (a) fıkrasında belirtilen gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin anılan fıkradaki istisna süresinin sonundan başlamak ve 31.12. 2011 tarihinde sona ermek üzere, bu illerdeki iş yerlerinde fiilen ve sürekli olarak on beş ve daha fazla işçi çalıştırmaları şartıyla, münhasıran bu işyerlerinden elde ettikleri kazançları üzerinden hesaplanan gelir ve kurumlar vergisinden aşağıda belirtilen oranlarda indirim yapılır.

İndirim oranı; 15 işçi çalıştıranlarda %40, 51 ve daha yukarı işçi çalıştıranlarda %60'dır. 15 ile 50 arasında (50 dahil) işçi çalıştıranlar için uygulanacak indirim oranı, %40 oranına her bir işçi için 0.5 puan eklemek suretiyle bulunur.

Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce kapsama dahil illerde işyeri bulunan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin 31.10.2001 tarihinden önce vermiş oldukları ve en son 4 aylık sigorta prim bordrolarında bildirdikleri işçi sayısına ilave olarak yeni işe aldıkları ve bu işyerlerinde fiilen çalıştırdıkları işçi sayısının 15 ve daha yukarı olması halinde, 1.1.2002 – 31.12.2011 tarihleri arasında bu işyerlerinden elde ettikleri kazançları üzerinden hesaplanan gelir ve kurumlar vergisine bu fıkra da belirtilen indirim oranları uygulanır.

Bu fıkra kapsamına giren kazançlar üzerinden, Gelir Vergisi Kanununun 94. Maddesinin 6 numaralı bendinin (b) alt bendine göre tevkif edilecek gelir vergisi için de yukarıda belirtilen oranlarda indirim uygulanır.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.

Çalışanlardan Kesilen Vergilerin Ertelenmesi

Madde 4. - 31.12.2006 tarihine kadar uygulanmak üzere; Bu kanun kapsamında yer alan illerde, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yeni işe başlayan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin bu illerdeki işyerlerinde çalıştırdıkları işçiler ile bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce işe başlamış olan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin 31.10.2001 tarihinden önce ilgili idareye vermiş oldukları en son 4 aylık sigorta prim bordrolarında bildirdikleri işçi sayısına ilave olarak yeni işe aldıkları ve bu işyerlerinde fiilen çalıştırdıkları işçilerin, ücretlerinden kesilen ve beyan edilerek

tahakkuk ettirilen gelir ve damga vergileri, beyanname verme süresini izleyen ikinci yılın aynı döneminde ödenir.

İşlemlerde Vergi, Resim, Harç İstisnası

Madde 5. - Bu Kanun yürürlüğe girdiği tarihten 31.12.2006 tarihine kadar uygulanmak üzere; Güneydoğu Anadolu Projesi kapsamında sayılan illerde yapılacak teşvik belgeli yatırımlarla ilgili aşağıda belirtilen işlemler; veraset ve intikal vergisi, damga vergisi, banka ve sigorta muameleleri vergisi, emlak vergisi ve harçlar ile 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununa göre alınan vergi, resim ve harçlardan müstesnadır:

1. Arazi veya arsa tedariki ile ilgili olarak ivazlı veya ivazsız devir, temlik kamulaştırma, satış vaadi sözleşmesi, intifa ve iştirak hakkı, alım, satım, kira, geri alma, geri verme, ifraz, tevhid, tescil, cins değişikliği, rehin ve ipotek tesis ve terkin, ıslah ve değişiklik işlemleri ile bu işlemler dolayısıyla düzenlenen kağıtlar,

2. Kredi verilmesi ile ilgili işlemler, bu konuda düzenlenen kağıtlar ve kredi işlemleri nedeniyle her ne nam ile olursa olsun nakden veya hesaben alınan paralar.

Yatırımların bu maddede belirtilen süre içinde tamamlanmaması halinde, daha önce alınmayan vergi, resim ve harçlar, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre gecikme faizi ile; öngörülen amaç dışında kullanılması halinde ayrıca kusur cezası ile birlikte tahsil edilir.

Yatırım projesinin tamamının fiziki olarak hangi hallerde gerçekleşmiş sayılacağının ölçü ve esasları ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığının bağlı olduğu Devlet Bakanlığınca birlikte belirlenir.

Sigorta Piri İşveren Payları

Madde 6. - 31.12. 2006 tarihine kadar uygulanmak üzere; Güneydoğu Anadolu Projesi dahilindeki illerde, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihi izleyen aybaşından itibaren yeni işe başlayan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin bu illerdeki işyerlerinde çalıştırdıkları işçiler ile Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce işe başlamış olan gelir ve kurumlar vergisi mükelleflerinin 31.10.2001 tarihinden önce ilgili idareye vermiş oldukları en son 4 aylık sigorta prim bordrolarında bildirdikleri işçi sayısına ilave olarak yeni işe aldıkları ve bu işyerlerinde fiilen çalıştırdıkları işçiler için, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 72 ve 73 üncü maddeleri uyarınca prime esas kazançları üzerinden tahakkuk ettirilecek primlerin işveren hissesi Hazinece karşılanır.

Ödeme usul ve esasları, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Devlet Bakanlığınca müştereken belirlenir.

Bedelsiz Yatırım Yeri Tesisi

Madde 7. - Bu Kanun kapsamındaki yörelerde, organize sanayi bölgelerine öncelik verilmek üzere en az 15 kişilik istihdam öngören teşvik belgeli yatırımlar için gerçek ve tüzel kişilere, Hazineye ait arazi ve arsaların mülkiyeti bedelsiz olarak devredilir.

Devredilen arazi ve arsanın tapu kaydına, devir sırasında Hazinece bedelsiz olarak devrolunduğu, devir amaç ve koşullarına, devir alan gerçek ve tüzel kişilerin uymak zorunda olduğuna dair şerh konulur. Bu madde kapsamında belirlenmiş şartlara uyulmuş olması kaydıyla, talep üzerine, belirtilen süre sonunda, tapu kaydındaki şerh terkin edilir.

Yatırımcının, bu madde kapsamında belirlenen şartlara uymaması halinde, herhangi bir yargı kararı aranmaksızın taşınmaz mal, üzerindeki muhdesat ile birlikte Hazine adına kaydolunur.

Bu maddenin uygulanması ile ilgili istihdam, yatırıma başlama ve tamamlama süresi, devredilen taşınmazın teminat olarak gösterilmesi, miktar ve devir koşulları ile diğer esas ve usuller, gerektiğinde ilgili kuruluşların da görüşü alınarak Maliye Bakanlığınca hazırlanacak bir yönetmelikle belirlenir.

Madde 8. – 21/1/1998 tarihli ve 4325 Sayılı Olağanüstü Hal Bölgesinde ve Kalkınmada Öncelikli Yörelere İstihdam Yaratılması ve Yatırımların Teşvik Edilmesi ile 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 9. – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 11. – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.